

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina

**IZVJEŠ E
O RADU STALNOG POVJERENSTVA
ZA PROVEDBU INTEGRACIJE STRANACA U HRVATSKO DRUŠTVO
ZA 2013. GODINU**

Zagreb, sije anj 2014.

I. UVOD

Ulaskom Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije (u daljnjem tekstu: EU) 1. srpnja 2013. godine hrvatski građani ostvaruju pravo kao i ostali građani EU da slobodno žive, rade i obrazuju se u drugim zemljama članicama EU. Međutim, Republika Hrvatska kao i ostale zemlje članice EU nudi mogućnost strancima, odnosno državljanima članicama EU, ali i trećim zemljama, da se obrazuju, rade te se stalno nastanjuju na njezinom teritoriju, što povlači i niz pitanja vezanih za vizni sustav za turiste, studente i radnike, kao i pitanja u pogledu tražitelja azila, azilanata i osoba pod supsidijarnom zaštitom.

O porastu broja zakonitih i nezakonitih migranata na teritoriju Republike Hrvatske u posljednjih nekoliko godina svjedoče službene statistike Ministarstva unutarnjih poslova. Broj stranih državljanina s odobrenim privremenim boravkom u posljednje tri godine bio je 2010. godine 17704, 2011. godine 16058, 2012. godine 16092, a s odobrenim stalnim boravkom 2010. godine 13503, 2011. godine 13952, 2012. godine 14606. Porast broja tražitelja azila u Republici Hrvatskoj je započeo 2010. godine kada je bilo 290 tražitelja azila, 2011. godine 807 i 2012. godine 1194. U prvoj polovici 2013. godine bilo je 716 tražitelja azila. Do sada je u Republici Hrvatskoj odobreno 57 azila i 49 supsidijarnih zaštita. U Republici Hrvatskoj evidentirano je 2010. godine 1948 nezakonitih migranata, 2011. godine 3461, a 2012. godine 6839.

U svrhu reguliranja migracijskih kretanja u Republici Hrvatskoj, koji sukladno prethodnim službenim statistikama ukazuju na trend rasta, Vlada Republike Hrvatske usvojila je *Migracijsku politiku Republike Hrvatske za razdoblje od 2013. do 2015. godine* (u daljnjem tekstu: Migracijska politika) na sjednici održanoj 1. veljače 2013. godine, dok ju je Hrvatski sabor usvojio na sjednici dana 22. veljače 2013. godine. Migracijskom politikom nastoji se osigurati pozitivan u inak migracijskih kretanja u Republici Hrvatskoj na gospodarski, socijalni i kulturni razvitak države i društva. U tom smislu sva državna tijela, kao i ostali dionici, dužni su pravovremeno i usklađeno djelovati na pronalaženju djelotvornih odgovora na pozitivne, ali i negativne učinke migracijskih kretanja.

Jedan od najvećih izazova utvrđenih u sustavu migracija predstavlja integracija stranaca u hrvatsko društvo. Ona podrazumijeva dinamičan, dvosmjernan proces međusobne prilagodbe kako stranaca, tako i hrvatskih državljanina na posljedice post-migracijskih procesa, što je u skladu sa *Zajedničkim osnovnim principima za integracijske politike u Europskoj uniji* Vijeća Europske unije iz 2004. godine.

Cilj integracijske politike sastoji se u osiguravanju određenih prava strancima od strane države koji se primarno odnose na pravo na rad, odgovaraju i smještaj odnosno stanovanje, obrazovanje, sigurnost i sva ostala pripadajuća prava, dok je stranac dužan

konstruktivno i lojalno sudjelovati u gospodarskom, socijalnom i kulturnom razvoju svoje nove okoline.

Radi osiguravanja u inkovite provedbe integracije stranaca, s posebnim naglaskom na ranjive skupine stranaca poput tražitelja azila, azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, Migracijska politika u poglavlju 5. *Integracijska politika* predviđa osnivanje me uresornog tijela pod nazivom *Stalno povjerenstvo za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* (u daljnjem tekstu: Stalno povjerenstvo), s visokom razinom imenovanih predstavnika/ca nadležnih državnih tijela. Također, u okviru rada Stalnog povjerenstva predviđeno je osnivanje *Radne skupine Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* (u daljnjem tekstu: Radna skupina), čija je obveza operativna provedba planiranih zadaća i izvještavanje Stalnog povjerenstva o tijeku provedbe i mogućim poteškoćama vezanim uz provedbu planiranih aktivnosti. Navedena Radna skupina zadužena je za izradu *Akcijskog plana za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca za razdoblje od 2013. do 2015. godine* (u daljnjem tekstu: Akcijski plan). Republika Hrvatska je kao država članica EU uključena i u rad mreže Nacionalnih kontakto-akcija o integraciji putem Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: ULJPPNM) kao nacionalne kontakto-akcije.

Sva nadležna tijela državne uprave, čiji su predstavnici/e članovi/ice Stalnog povjerenstva, dužna su u suradnji s tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave te organizacijama civilnoga društva osigurati odgovarajući i normativni okvir u području migracija i integracije stranaca u hrvatsko društvo, kao i njegovu u inkovitu i dosljednu provedbu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Kroz rad Stalnog povjerenstva i operativne radne skupine, a temeljem Akcijskog plana, provode se proaktivna politika i kampanja promicanja i zaštite ljudskih prava, prava na ravnopravan tretman i prava na različitost, te posebno prava na obrazovanje, stanovanje i zapošljavanje. Poseban naglasak stavljen je na jačanje suradnje s medijima, organizacijama civilnoga društva koje djeluju u području zaštite i promicanja ljudskih prava, socijalnim partnerima i privatnim sektorom.

II.

STALNO POVJERENSTVO ZA INTEGRACIJU STRANACA U HRVATSKO DRUŠTVO

Stalno povjerenstvo osnovano je temeljem obveze koja proizlazi iz Migracijske politike (mjera 5.1. *Izrada prijedloga za imenovanje Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo koje će imenovati Vlada Republike Hrvatske*).

Vlada Republike Hrvatske donijela je 4. travnja 2013. godine *Rješenje o imenovanju predsjednika i članova Stalnog Povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo*. Navedenim Rješenjem ravnatelj ULJPPNM-a imenovan je predsjednikom Stalnog povjerenstva, dok su članovi/ce predstavnici/e resornih tijela nadležnih za područje

obrazovanja, zdravlja, socijalne politike, rada i zapošljavanja, kulture, stanovanja, unutarnjih poslova, vanjskih poslova, regionalnog razvoja i fondova Europske unije te predstavnik/ca Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Stalno povjerenstvo sastaje se dva puta godišnje, a po potrebi i češće. U slučaju potrebe Stalno povjerenstvo može imenovati *ad hoc* radne skupine za rješavanje pojedinih problema vezanih uz integraciju stranaca, u koje se osim stručnjaka resornih tijela na operativnoj razini imenuju i predstavnici/e lokalne i područne (regionalne) samouprave te organizacija civilnoga društva.

U 2013. godini Stalno povjerenstvo sastalo se tri puta: 2. svibnja 2013. godine; 12. rujna 2013. godine i 19. prosinca 2013. godine.

- **Sjednica Stalnog povjerenstva - 2. svibnja 2013.**

Prvoj, konstituirajućoj, sjednici Stalnog povjerenstva, održanoj 2. svibnja 2013. godine u prostorijama Vlade Republike Hrvatske, nazočili su ravnatelj ULJPPNM-a u svojstvu predsjednika Stalnog povjerenstva, te ostali članovi/ice koje čine predstavnici/e ULJPPNM-a, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva kulture, Ministarstva zdravlja, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja te Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Dnevni red sjednice sastojao se od sljedećih točaka:

- I. Konstituiranje sjednice Stalnog povjerenstva
- II. Migracijska politika Republike Hrvatske za razdoblje od 2013. do 2015. godine
- III. Zadaća Stalnog povjerenstva
- IV. Razno

Nakon konstituiranja Stalnog povjerenstva predsjednik je obrazložio razlog donošenja nove Migracijske politike, osnivanja Stalnog povjerenstva kao mehanizma resornog tijela u području integracije stranaca u hrvatsko društvo i njegove zadatke.

U kontekstu pojašnjenja razloga za donošenje nove Migracijske politike predsjednik je stavio poseban naglasak na mjere koje nisu u potpunosti provedene u okviru prethodne Migracijske politike Republike Hrvatske, a koje je radi uinkovite integracije stranaca u hrvatsko društvo potrebno provoditi u kontinuitetu. Riječ je o mjerama poput izrade cjelovite analize stanja na tržištu rada, odnosno višegodišnjeg kretanja ponude i potražnje za određenim zanimanjima te osiguravanja prava na ravnopravan status u gospodarskom i kulturnom životu u odnosu na državljane Republike Hrvatske u cilju sprječavanja diskriminirajućih postupaka i

ponašanja prema doseljenicima. Istaknuti su i noviteti u zakonodavnom okviru koji predstavljaju značajan napredak u području migracija poput stupanja na snagu *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o azilu*, novog *Zakona o strancima* i *Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o hrvatskom državljanstvu*, kao i *Uredbe Vlade Republike Hrvatske o viznom sustavu*. Poseban izazov migracijske politike predstavljaju nezakonite migracije, koje s danom pristupanja Republike Hrvatske u EU postaju jednim od njezinih najozbiljnijih izazova.

Članovi/ice Stalnog povjerenstva upoznati su s osnovnom zadaćom koja se sastoji u izgradnji sustava integracije stranaca u hrvatsko društvo kroz međuresorni pristup državnih tijela, lokalne i područne (regionalne) samouprave te organizacija civilnoga društva. U cilju učinkovite integracije stranaca Stalno povjerenstvo dužno je osnovati *Radnu skupinu za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo*, koja je zadužena za izradu konkretnih mjera i aktivnosti u okviru *Akcijskog plana za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava za razdoblje 2014. do 2015. godine*. Radnu skupinu čine predstavnici/e nadležnih resornih tijela, organizacija civilnoga društva i Institut za migracije i narodnosti. Njezina dužnost je također izvještavanje Stalnog povjerenstva o tijeku provedbe i mogućim poteškoćama vezanima uz provedbu svih planiranih aktivnosti.

Članovi/ice Stalnog povjerenstva upoznati su i s mjerama 5.3., 5.4. i 5.5. iz poglavlja 5. Migracijske politike pod nazivom *Integracijska politika*:

5.3. Izrada akcijskog plana za uklanjanje prepreka kod ostvarivanja prava u području integracije temeljem analize problema koji se pojavljuju u ovom području.

5.4. Aktivnosti koje imaju za cilj podizanje javne svijesti o različitim aspektima i uzročno-posljedičnim pojavama migracijskih kretanja, što je ujedno pretpostavka za sprječavanje ksenofobije, nastanka predrasuda i negativnih odnosa prema strancima, putem medijskih i javnih kampanja i putem obrazovanja o ljudskim pravima.

5.5. Provedba Nastavnog plana i programa hrvatskog jezika za osobe starije od 15 godina na razini svih županija

Zbog iznimno kratkih rokova utvrđenih za ispunjenje svih obveza iz Migracijske politike (kraj II. kvartala 2013. godine, odnosno kraj lipnja 2013. godine) nadležnim institucijama dodijeljen je zadatak identificiranja ključnih područja vezanih za integraciju stranaca u okviru svojeg djelokruga, predlaganja mjera za navedeni Akcijski plan te osiguravanja potrebnih financijskih sredstava za njihovu provedbu. ULJPPNM bio je zadužen za objedinjavanje svih prijedloga, kao i za pripremu dokumenta za Vladinu proceduru radi usvajanja.

Na kraju 1. sjednice Stalnog povjerenstva članovi/ice su također upoznati s činjenicom da Republika Hrvatska zahvaljujući aktivnom članstvu u EU sudjeluje u mreži Nacionalnih kontakata o integraciji, što joj omogućuje pristup EU fondovima za projekte integracije.

- **Osnivanje Radne skupine za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo i donošenje Akcijskog plana za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca u hrvatsko društvo za razdoblje od 2013. do 2015. godine**

Osnivanje *Radne skupine Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* (u daljnjem tekstu: Radna skupina) predstavlja mjeru 5.2 Migracijske politike, a za njezinu provedbu bio je zadužen ULJPPNM. Radna skupina bila je zadužena za operativnu provedbu planiranih zadaća i izvještavanje Stalnog povjerenstva o tijeku provedbe i mogu im poteškoća ama vezanima za provedbu svega planiranog, a posebno za donošenje *Akcijskog plana za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca u hrvatsko društvo, za razdoblje od 2013. do 2015. godine* (u daljnjem tekstu: Akcijski plan).

U svrhu izrade Akcijskog plana Radna skupina sastala se u više navrata tijekom svibnja i lipnja 2013. godine. U izradi ovog provedbenog dokumenta sudjelovali su predstavnici/e resornih tijela (Ministarstva graditeljstva i prostornog uređenja, Ministarstva kulture, Ministarstva rada i mirovinskog sustava, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva zdravlja te Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom i Agencije za odgoj i obrazovanje), zatim predstavnici/e organizacija civilnoga društva (Hrvatskog crvenog križa, Centra za mirovne studije) i Instituta za migracije i narodnosti.

Na sastancima Radne skupine ukazano je na probleme i potrebe u sustavu integracije stranaca u hrvatsko društvo te su jasno definirane kategorije stranaca zbog mogućnosti utvrđivanja konkretnih problema i pronalaženja rješenja koji se vežu uz pojedine kategorije stranaca. Posebnim izazovom definirana su sljedeća područja: integracija svih stranaca na teritoriju Republike Hrvatske; provođenje Nastavnog plana i programa hrvatskog jezika za osobe starije od 15 godina na razini svih županija; pojednostavljenje povratka Hrvata iz dijaspore u Republiku Hrvatsku (problem dvostrukog oporezivanja mirovina i problemi s državljanstvom); priprema hrvatskog društva da postane društvo dobrodošlice, odnosno sustavno podizanje svijesti hrvatskih građana o potrebi suzbijanja i prevencije diskriminacije, homofobije i ksenofobije. Slijedom toga pristupilo se izradi Akcijskog plana.

Temeljem članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske ("Narodne novine", broj: 150/2011), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 25. srpnja 2013. godine usvojila Akcijski plan. Njegovim donošenjem ispunjena je mjera 5.3. Migracijske politike.

Sjednica Stalnog povjerenstva - 12. rujna 2013.

Na drugoj sjednici Stalnog povjerenstva održanoj 12. rujna 2013. godine u prostorijama Vlade Republike Hrvatske ULJPPNM je članove/ice Stalnog povjerenstva izvijestio o donošenju Akcijskog plana te su predstavljene mjere i aktivnosti.

Ovim Akcijskim planom utvrđene su mjere koje je potrebno provoditi kontinuirano s ostalim resornim tijelima nadležnima za obrazovanje, zdravlje, socijalnu politiku, rad, kulturu, stanovanje, unutarnje poslove, vanjske poslove, zatim s Državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, znanstvenim institucijama, Hrvatskim Crvenim križom i organizacijama civilnoga društva.

S obzirom na posebnu ranjivost i specifičnost situacije u kojima se nalaze azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom, mjere iz Akcijskog plana usmjerene su u ve ojoj mjeri na reguliranje položaja i integraciju upravo tih kategorija stranaca, dok su za njegovu provedbu osigurana sredstva u Državnom proračunu u 2013. godini, te su ista planirana u Državnom proračunu za 2014. i u projekcijama za 2015. godinu.

Akcijskim planom predviđene su mjere kojima se podrazumijeva integracija stranaca u hrvatsko društvo osiguravanjem njihovog ravnopravnog statusa u gospodarskom, društvenom i kulturnom životu u odnosu na hrvatske državljane, s posebnim naglaskom na područje obrazovanja, rada, zapošljavanja te stanovanja, a u cilju ostvarenja trajnog statusa boravka i državljanstva. Također, predviđene su mjere sprječavanja i suzbijanja diskriminiraju ih postupaka i ponašanja prema strancima te poticanje aktivne suradnje svih nadležnih tijela državne uprave te jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koja su dužna osigurati odgovaraju i zakonski okvir i njegovu uinkovitu i dosljednu provedbu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Mjere Akcijskog plana odnose se i na proaktivnu politiku i kampanje promicanja i zaštite ljudskih prava, prava na ravnopravan tretman i prava na različitost, s ciljem da ta različitost ne bude uzrok diskriminacije pri stjecanju određenih prava posebno ove osjetljive skupine društva.

Akcijski plan podijeljen je na sedam tematskih poglavlja, u kojima su razrađene mjere u cilju osiguravanja prava stranaca, s pogledom na tražitelje azila, azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom kao najranjivije skupine.

U poglavlju *Ostvarenje prava iz sustava socijalne skrbi* osim državnih tijela, uključuju i lokalnu i regionalnu (područnu) samoupravu, koja su dužna osigurati uinkovitu provedbu odgovaraju ih zakonskih i podzakonskih propisa u ovom području, istaknut je značaj uloge organizacija civilnoga društva. Njihova uloga je od posebnog značaja u pogledu pružanja podrške i pomoći azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom različitog kulturnog i vjerskog podrijetla. Od prava iz sustava socijalne skrbi azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom najčešće ostvaruju pravo na pomoć za uzdržavanje, jednokratnu pomoć, pomoć za podmirenje troškova stanovanja, uslugu pomoći i njege u kući i (organiziranje prehrane), pomoć za ogrjevanje i prehranu u publicim kuhinjama (u okviru jedinica

lokalne samouprave). Nositelji mjera u ovom Poglavlju su Ministarstvo socijalne politike i mladih u suradnji s Hrvatskim Crvenim križom i jedinicama lokalne samouprave.

U poglavlju *Ostvarivanje prava iz sustava zdravstvene zaštite* utvrđene su mjere u cilju ostvarivanja prava azilanata, stranaca pod supsidijarnom zaštitom te članova njihovih obitelji na zdravstvenu zaštitu u istom opsegu kao i osigurana osoba iz obveznog zdravstvenog osiguranja na teret državnog proračuna. Za provedbu ovih mjera nadležno je Ministarstvo zdravlja uz suradnju s drugim tijelima državne uprave posebice Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje i Ministarstvom socijalne politike i mladih. Cilj je poduzimanje mjera kako bi se omogućila što bolja zdravstvena i socijalna skrb uz prevladavanje određenih prepreka, pri čemu se ponajviše misli na jezične i kulturološke barijere.

Mjere iz poglavlja *Smještaj i stanovanje* usmjerene su na osiguravanje smještaja i stanovanja najranjivijih kategorija stranaca, odnosno azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom. Osiguravanje smještaja navedenim kategorijama stranaca u trajanju od najduže dvije godine od dana izvršnosti odluke kojom se odobrava azil, odnosno supsidijarna zaštita, leži u nadležnosti Ministarstva socijalne politike i mladih. Nadležno Ministarstvo će kontinuirano sa Državnim uredom za upravljanje državnom imovinom raditi na uspostavljanju uinkovitog sustava u ovoj podataka o raspoloživim smještajnim kapacitetima za smještaj azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom te utvrđivanju kriterija i uvjeta za smještaj navedenih kategorija stranaca, s posebnim naglaskom na maloljetne osobe strance bez pratnje.

Budući da je jedan od primarnih preduvjeta za uspješnu integraciju stranaca u hrvatsko društvo, s posebnim naglaskom na azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom, poznavanje hrvatskog jezika i kulture, u poglavlju *Učenje jezika i obrazovanje* razrađene su mjere koje bi trebale omogućiti strancima da postanu aktivni članovi društva te da se brže i uspješnije uključe na tržište rada. Također, za uključivanje stranaca na tržište rada od velikog je značaja da raspoložu određenim znanjima i kompetencijama te je u tom pogledu važno poznavati razinu njihovog obrazovanja i po potrebi im omogućiti daljnje školovanje u Republici Hrvatskoj. U tom je smislu nužno kontinuirano razvijati programe učenja hrvatskog jezika za strance, a pri tome ključnu ulogu ima upravo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.

Uspješna integracija stranaca, s posebnim naglaskom na ranjive kategorije poput azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, moguća je isključivo ako im se omogućiti da postanu aktivni članovi novog društva. To prvenstveno podrazumijeva pravo na rad i zapošljavanje stranaca te pružanje mogućnosti da se zaposle u skladu sa svojim kvalifikacijama, radnim iskustvom i interesima. Mjere usmjerene na ostvarivanje prava stranaca na rad utvrđene su u poglavlju *Zapošljavanje*. S obzirom na to da je uglavnom zapošljavanje stranaca otežano nedovoljnim poznavanjem hrvatskog jezika, vrlo je važno utvrditi koja je razina poznavanja hrvatskog jezika potrebna nezaposlenoj osobi za radno mjesto za koje se prijavljuje, odnosno za koje ima odgovarajuće kvalifikacije, u cilju što brže

pripreme za ulazak na tržište rada. Hrvatski zavod za zapošljavanje zadužen je za analizu financijskih mogućnosti za pokrivanje troškova učenja hrvatskog jezika za strance, kao i za analizu postojećih i ponude programa koji bi najviše odgovarali strancima za rad na različitim razinama obrazovanja. U tom smislu i Hrvatski zavod za zapošljavanje surađivati s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i sporta kako bi se odabrali programi učenja jezika prema potrebi posla koji stranac traži na hrvatskom tržištu rada.

U poglavlju *Međuresorna suradnja* mjere se odnose na sva tijela državne uprave, ali i tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, zadužena za pružanje potpore i pomoći ovim ranjivim kategorijama društva. Također veliki značaj pridaje se ostvarivanju i sustavnom jačanju suradnje svih navedenih tijela s organizacijama civilnoga društva koje djeluju u području zaštite i promicanja ljudskih prava, socijalnim partnerima i privatnim sektorom.

Posljednje, sedmo, poglavlje *Podizanje svijesti o problematici azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom* stavlja naglasak na podizanje svijesti o problematici migracijskih kretanja i integracije te raznim aspektima post-migracijskih procesa kroz informiranje i senzibiliziranje javnosti i državnih službenika o prisustvu i pravima raznih kategorija stranaca u Hrvatskoj. Važeći Zakon o suzbijanju diskriminacije uređuje pitanja sankcioniranja tih negativnosti u hrvatskom društvu. Međutim, potrebno je preventivno i proaktivno djelovati kako bi se omogućio stvarni pravni i društveni okvir interkulturalnog dijaloga i integracije stranaca u hrvatsko društvo. Nositelj mjera u ovom poglavlju je ULJPPNM u suradnji s ostalim tijelima državne uprave i organizacijama civilnoga društva.

Povodom predstavljanja Akcijskog plana ULJPPNM organizirao je *Javnu tribinu* koja je održana 13. rujna 2013. godine u Vijećnici Hrvatske gospodarske komore u Zagrebu. Teme tribine u najvećem dijelu odnosile su se na obrazovanje i zapošljavanje stranaca, kao i na njihova prava iz područja socijalne skrbi i zdravstvene zaštite.

3. Sjednica Stalnog povjerenstva – 19. prosinca 2013.

Na 3. sjednici Stalnog povjerenstva članovi/ice Stalnog povjerenstva informirani su o aktivnostima koje su u području integracije stranaca u hrvatsko društvo provedene tijekom 2013. godine. Pritom su navedene sve aktivnosti vezane za razvoj koordiniranog sustava za integraciju stranaca u hrvatsko društvo, uključujući i osnivanje Stalnog povjerenstva, Radne skupine Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo te donošenje Akcijskog plana za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca za razdoblje od 2013. do 2015. godine. Navedene su i aktivnosti u pogledu pristupa financijskim mehanizmima Europske unije u području integracije stranaca kao što su Europski fond za integraciju državljanima trećih država i Fond za azil i migracije.

Pritom je zaključeno da su prioriteta u radu sustava za integraciju stranaca u hrvatsko društvo podizanje svijesti šire javnosti o problematici migracijskih procesa te posebno o problematici integracije stranaca, bilo da je riječ o strancima koji dolaze u Republiku Hrvatsku radi školovanja ili zasnivanja radnog odnosa, bilo da je riječ o azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom kao posebno ranjivim skupinama kada je riječ o migratornim skupinama. Istaknut je i značaj daljnjeg jačanja i unaprjeđenja sustava za zaštitu od diskriminacije, što izmeću ostaloga uključuje izobrazbu stručne, ali i šire javnosti o naiprijeđavanju i suzbijanju diskriminatornog ponašanja prema strancima.

Zbog rastućeg trenda u pogledu zakonitih i nezakonitih migracija, velika pažnja je na sjednici Stalnog povjerenstva usmjerena na mogućnosti korištenja financijskih sredstava iz fondova Europske unije.

Članovi/ice Stalnog povjerenstva ujedno su obaviješteni o provedenim usmenim i pisanim konzultacijama sa svim nadležnim tijelima u ovom strateškom području, iz kojih proizlazi da tijela u 2013. godini ne mogu koristiti sredstva iz Europskog fonda za integraciju državljana trećih država, o čemu je ULJPPNM kao nacionalna kontaktovačka o integraciji putem Stalnog predstavništva Republike Hrvatske pri Europskoj uniji izvijestio i nadležnu službu Europske komisije. Stoga je posebno naglašen značaj novih mogućnosti financiranja iz financijskih mehanizama Europske unije, i to iz Fonda za azil i migracije. S obzirom na činjenicu da je riječ o sredstvima za predstojeće sedmogodišnje razdoblje, tj. za razdoblje 2014.-2020. te da je rok za izradu višegodišnjeg programa na nacionalnoj razini ponovno kratak, predsjednik Stalnog povjerenstva obavijestio je prisutne o sastanku održanom dana 17. prosinca 2013. godine između predstavnika/ca ULJPPNM-a i predstavnika Ministarstva unutarnjih poslova na inicijativu ULJPPNM-a. Na tom sastanku bilo je riječi i o pripremi višegodišnjeg programa za prijavu za korištenje europskih sredstava iz Fonda za azil i migracije. Na sastanku je zaključeno da je potrebno na 3. sjednici Stalnog povjerenstva izvijestiti članove/ice o potrebi izrade višegodišnjeg programa na nacionalnoj razini te je stoga u području integracije stranaca potrebno uključiti sva nadležna tijela. U tu svrhu na 3. sjednici Stalnog povjerenstva predstavnik Ministarstva unutarnjih poslova detaljno je informirao sudionike/ce sjednice o aktivnostima koje je potrebno provesti za pravovremenu prijavu na Fond za azil i migracije. Na sjednici je utvrđen rok 10. siječnja 2014. godine, do kojeg su nadležna tijela obvezna dostaviti ULJPPNM-u listu prioriteta za financiranje u sedmogodišnjem razdoblju (2014.-2020.), sukladno listi Europske komisije iz koje je razvidno što je moguće financirati iz Fonda za azil i migracije. Tijela su pritom dužna u okviru prioriteta definirati aktivnosti i brojne indikatore radi ocjene provedbe aktivnosti, procijeniti sredstva za sedmogodišnje razdoblje i obavezno navesti ukoliko se pojedine aktivnosti financiraju i iz nekog drugog europskog fonda, kako ne bi došlo do preklapanja. Pritom je ULJPPNM zadužen za objedinjavanje svih pristiglih prijedloga i prosljeđivanje istih Ministarstvu unutarnjih poslova na daljnje postupanje. Ministarstvo unutarnjih poslova obvezno je dostaviti višegodišnji program Europskoj komisiji do zaključno 31. siječnja 2014. godine. Utvrđeno je da će tijelima jedan od temelja za definiranje

prioritetnih područja i aktivnosti biti Akcijski plan za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca za razdoblje od 2013. do 2015. godine.

Nadalje, Stalno povjerenstvo je upoznato s planiranim aktivnostima po etkom 2014. godine u okviru kojih e ULJPPNM zapo eti s izradom izvješ a o provedbi Akcijskog plana za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u području integracije stranaca za razdoblje od 2013. do 2015. godine u 2013. godini, koje bi trebalo omogu iti bolji uvid u situaciju i dobru pripremu za provedbu aktivnosti u 2014. godini.

Fondovi Europske unije u području integracije državljana tre ih država

Pristupanjem u punopravno lanstvo EU Republika Hrvatska stekla je uvjete za sudjelovanje u mreži Nacionalnih kontakt-to aka o integraciji, koja je u Republici Hrvatskoj ULJPPNM. Time je ujedno omogu en pristup fondovima Europske unije za projekte integracije.

EU pridaje veliki zna aj pitanjima vezanima za migraciju, o emu svjedo e financijski instrumenti kao što je *Op i program za solidarnost i upravljanje migracijskim tokovima za razdoblje 2007.-2013. - SOLID program*. Program se sastoji od etiri fonda: Fonda vanjskih granica (*External Borders Fund - EBF*), Europskog fonda za povratak (*European Return Fund - RF*), Europskog fonda za izbjeglice (*European Refugee Fund - ERF*) i Europskog fonda za integraciju državljana tre ih zemalja (*European Fund for the integration of third-country nationals - EIF*). Sredstva iz ovih fondova trebala bi poslužiti za ja anje suradnje i solidarnosti izme u svih država lanica EU u cilju unaprje enja upravljanja migracijskim tokovima na razini Europske unije. Na taj na in države lanice EU dijele financijski teret koji proizlazi iz integriranog upravljanja zajedni kim vanjskim granicama i provedbu zajedni kih politika azila i imigracije.

U kontekstu rješavanja pitanja integracije stranaca u društvo osnovan je Europski fond za integraciju državljana tre ih zemalja (u daljnjem tekstu: EIF). Rije je o fondu ija sredstva iznose ukupno 825 mil. eura za razdoblje od 2007. do 2013. godine. Njime se pruža potpora državnom i civilnom sektoru u cilju ja anja kapaciteta za razvoj, primjenu, pra enje i procjenjivanje integracijskih strategija, politika i mjera, kao i njihovu razmjenu informacija te najboljih praksi i suradnje po pitanjima integracije. Odnosno, EIF pruža potporu državama lanicama EU u olakšavanju socijalne, gra anske i kulturne integracije državljana tre ih zemalja u europska društva te se prvenstveno fokusira na integraciju novopripjelih državljana tre ih zemalja. Sredstva iz Fonda mogu e je koristiti temeljem izrade godišnjih programa koji se zasnivaju na višegodišnjim programima.

ULJPPNM je u izvještajnoj godini slijedom obveze o obavještavanju Europske komisije o prijavi Republike Hrvatske odnosno pojedinih nacionalnih tijela za korištenje

sredstava iz EIF-a, kao tijelo koje koordinira integracijsku politiku te u vidu nacionalne kontakt to ke, proveo usmene i pisane konzultacije sa svim nacionalnim tijelima nadležnima u podru ju integracije stranaca u hrvatsko društvo. Kao temelj za eventualne prijave naveden je Akcijski plan za trogodišnje razdoblje koji je izradila Radna skupina.

ULJPPNM je sukladno prethodno navedenome dana 17. listopada 2013. godine uputio pisanu obavijest lanovima/icama Stalnog povjerenstva o mogu nostima korištenja sredstava iz *Europskog fonda za integraciju državljana tre ih zemalja (European Fund for the Integration of third-country nationals - EIF)*. U toj obavijesti nadležna resorna tijela obaviještena su o tome da svaka zemlja lanica EU koristi EIF temeljem svojih nacionalnih godišnjih programa koji se zasnivaju na višegodišnjim programima. Programi se izra uju sukladno strateškim smjernicama definiranim na EU razini, a pripremaju ih, provode, nadziru i ocjenjuju zemlje lanice u suradnji s drugim tijelima i organizacijama. Nadalje, tijela su obaviještena o mogu nosti korištenja sredstava EIF-a i za me unarodne programe na inicijativu Europske komisije. 7% sredstava EIF-a mogu se koristiti za financiranje aktivnosti koji su u interesu cijele EU, a koje provodi sama Europska komisija. Za tu vrstu aktivnosti Europska komisija izra uje godišnje programe kojima utvr uje prioritete i ciljeve za svaku pojedinu godinu. Sufinanciranje iz EIF-a iznosi do 50% (u posebnim slu ajevima i uz posebne uvjete mogu e i do 75%). Svaka zemlja lanica EU imenuje tijelo koje podnosi izvješ a o korištenju sredstava iz EIF-a i o provedbi programa financiranih iz EIF-a. Svake godine sredstva se raspore uju po zemljama lanicama EU temeljem utvr enih kriterija. Europska komisija izra uje izvješ e o kalkulacijama, prioritetima i aktivnostima za prora unska razdoblja te iste proslje uje Europskom parlamentu, Vije u EU, Ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija. Temeljem nacionalnih izvješ a Europska komisija podnosi i izvješ e o provedbi programa i korištenju sredstava za odre eno razdoblje, koje ponovo dostavlja na uvid Europskom parlamentu, Vije u EU, Ekonomskom i socijalnom odboru i Odboru regija.

Nastavno na pisanu obavijest Stalnom povjerenstvu, ULJPPNM je tako er radi izrade pravovremenog odgovora na upit glavnog direktora Glavne uprave za unutarnje poslove Europske komisije g. Stefana Manservisio namjeri Republike Hrvatske da se prijavi na EIF dana 04. studenog 2013. godine održao sastanak s predstavnicima/ama resornih tijela nadležnih u podru ju integracije stranaca u hrvatsko društvo. Uz predstavnike/ice ULJPPNM-a sastanku su nazo ili i predstavnici/e Minsitarstva graditeljstva i prostornoga ure enja, Ministarstva kulture, Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, Ministarstva zdravlja, Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje te Državnog ureda za obnovu i stambeno zbrinjavanje.

Sudionicima/ama sastanka detaljno je predstavljen EIF te sve mogu nosti i obveze Republike Hrvatske za korištenje sredstava iz tog Fonda. Sukladno tome, Republika Hrvatska je dužna uspostaviti nacionalni sustav upravljanja i kontrole kako bi mogla koristiti ovaj

Fond. U tom smislu potrebno je ustrojiti odgovorno tijelo, tijelo za ovjeru i revizorsko tijelo. Odgovorno tijelo je nositelj veine poslova i nalazi se u ministarstvu ili tijelu državne uprave koje je po resornoj nadležnosti zaduženo za aktivnosti predviđene fondom. Tijelo za ovjeravanje odobrava planja koja je zatražilo odgovorno tijelo, a može se nalaziti u istom ministarstvu ili tijelu državne uprave u kojem se nalazi i odgovorno tijelo ili nekom drugom ministarstvu ili tijelu državne uprave. Revizorsko tijelo obavlja naknadnu kontrolu financijskih transakcija, a najčešće se nalazi u ministarstvu financija ili središnjem tijelu za reviziju, ako je takvo tijelo osnovano u određenoj državi korisnici. Revizorsko tijelo ne smije biti dio ministarstva ili tijela državne uprave koje je po resornoj nadležnosti zaduženo za provedbu aktivnosti. Republika Hrvatska je također dužna izraditi tri dokumenta: nacrt višegodišnjeg programa, nacrt opisa sustava upravljanja i kontrole te nacrt godišnjeg programa za 2013. godinu. Navedeni dokumenti su potrebni kako bi se započele aktivnosti koje su prihvatljive za financiranje iz EIF-a. Ujedno je istaknuto da je 2013. godina posljednja godina SOLID Programa. Međutim, korištenje sredstava iz SOLID-a za Republiku Hrvatsku (s obzirom da je mogućnost korištenja po elu 1. srpnja 2013. g.) moguća je do 1. srpnja 2015. godine. Nakon toga počinje i rok za podnošenje Završnog izvješća, koje je potrebno podnijeti do svibnja 2016. godine.

Zbog dugotrajne i zahtjevne procedure za prijavu na EIF u odnosu na kratak rok za izradu i dostavu Europskoj komisiji svih potrebnih obavijesti i dokumentacije, posebno uzimajući u obzir dugotrajan postupak unutarnjih konzultacija Europske komisije te davanje komentara i primjedbi na projektnu dokumentaciju, resorna tijela izjasnila su se na sastanku da u 2013. godini neće koristiti sredstva EIF-a, o čemu je sastavljena službena bilješka. Pritom je zaključeno da je potrebno započeti pripremu za korištenje raspoloživih financijskih mehanizama EU u narednom razdoblju.

U tom pogledu, ULJPPNM je upoznao predstavnike/ce nadležnih tijela s Višegodišnjim financijskim okvirom koji će uključivati *Fond za azil i migraciju (The Asylum and Migration Fund)*, čija će primjena pokrivati ista područja kao i dosadašnji SOLID Program, a vrijedit će za razdoblje od 1. siječnja 2014. do 31. prosinca 2020. godine.

U pogledu novih financijskih programa Europske unije za razdoblje od 2014. do 2020. u tijeku je izrada novih sustava kontrole i upravljanja. Pritom odgovorno tijelo dobiva veće ovlasti te više neće biti potrebno utvrditi tijelo za ovjeravanje. Europska komisija je održala sastanak s predstavnicima Ministarstva unutarnjih poslova na temu novih financijskih okvira u području azila i migracija te je izdana preporuka da se započne s izradom prioriteta i popratnih aktivnosti za Fond za azil i migracije.

U cilju pravovremenog izvještavanja svih nadležnih tijela o izradi višegodišnjeg programa za Fond za azil i migracije, čiji je nositelj u Republici Hrvatskoj Ministarstvo unutarnjih poslova, ULJPPNM je 17. prosinca 2013. godine održao sastanak s predstavnicima Ministarstva unutarnjih poslova nadležnih za područje azila i migracija. Na sastanku je zaključeno da je potrebno na 3. sjednici Stalnog povjerenstva izvijestiti članove o potrebi izrade višegodišnjeg programa na nacionalnoj razini te je stoga u području integracije stranaca potrebno uključiti sva nadležna tijela. Rok za predaju sve potrebne dokumentacije Europskoj

komisiji je kraj sije nja 2014. godine. Pritom je naglašeno da e se provedba ovog fonda uvelike razlikovati od provedbe projekata iz IPA programa. U pogledu Fonda za azil i migracije nositelj izrade nacionalnog višegodišnjeg programa je Ministarstvo unutarnjih poslova. Ministarstvo je zaduženo za koordinaciju izrade višegodišnjeg programa, dok e svako tijelo uklju eno u izradu tog programa morati izraditi popis prioriteta iz svog djelokruga za sedmogodišnje razdoblje (2014.-2020.). Tako er, u fazi izrade konkretnih projekata svako e tijelo biti zaduženo iste izraditi samostalno, nakon ega e uslijediti faza ugovaranja i priprema natje ajne dokumentacije u skladu s pravilima utvr enim za Fond za azil i migracije te u skladu s pravilima javne nabave. Nakon provedbe natje aja i odabira izvršitelja tražene usluge, uslijedit e faza potpisivanja ugovora uz prethodno odobrenje istoga od strane Ministarstva unutarnjih poslova.

U pogledu financiranja iz Fonda predstavnici Ministarstva unutarnjih poslova je naglasilo da sufinanciranje od strane EU iznosi 75% sredstava, dok e Republika Hrvatska morati financirati provedbu projekata u omjeru od 25%. Pritom je mogu e i sufinanciranje u iznosu od 90% od strane EU, a vezano za projekte koji su od posebnog zna aja za Europsku komisiju i to u smislu poticanja suradnje s drugim zemljama lanicama EU. Tako er, sufinancirani iznos ne e biti ispla en odmah, ve e sredstva biti potrebno osigurati u Državnom prora unu. Tijela e pripremiti zahtjeve za naknadu tih troškova i iste uputiti Europskoj komisiji na razmatranje zajedno sa svom popratnom dokumentacijom.

III. ZAKLJU AK

Temeljem prethodno iznesenog može se zaklju iti da je Republika Hrvatska uspostavila koordinirani sustav za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo, s posebnim naglaskom na integraciju azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom kao najranjivije skupine stranaca.

Osnivanjem *Stalnog povjerenstva za provedbu integracije stranaca u hrvatsko društvo* kao me uresornog tijela dodatno je unaprije ena koordinacija suradnje svih nadležnih tijela i provedbe aktivnosti u ovom strateškom podru ju.

Prioriteti u kontekstu integracije stranaca u hrvatsko društvo utvr eni su na temelju identificiranih nedostataka i neprovedenih aktivnosti u prethodnom razdoblju te su dodatno razra eni u *Akcijskom planu za uklanjanje prepreka u ostvarivanju pojedinih prava u podru ju integracije stranaca u hrvatsko društvo, za razdoblje od 2013. do 2015. godine.*

U inkovitost provedbe aktivnosti navedenih u Akcijskom planu osigurava Stalno povjerenstvo, kao i pripadaju a Radna skupina za operativnu provedbu zadata Stalnog povjerenstva. U tom smislu Stalno povjerenstvo ustraje na osiguranju sredstava iz europskih fondova te je stoga od posebnog zna aja za budu i rad svih nadležnih tijela pravovremena i kvalitetna priprema za prijavu za korištenje sredstava iz Fonda za azil i migracije.